

Andragoškega centra Slovenije

10. Evropski kazalniki: Poklicno izobraževanje in usposabljanje odraslih

Kopenhaški proces (2002) in kasnejše politične agende za izboljšanje sodelovanja na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja v Evropski uniji poudarjajo pomen temeljite prenove in učinkovitejšega vlaganja v to vejo vseživljenjskega učenja z namenom, da povečajo njeno privlačnost, kakovost in fleksibilnost ter spodbudijo večjo udeležbo.

Medtem ko se začetno poklicno izobraževanje in usposabljanje izvaja in spremlja v okviru sistema formalnega izobraževanja (vir podatkov zanj je zbirka Unesco-UIS/OECD/Eurostat – UOE), pa nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje Statistični urad RS (SURS) spremlja z raziskavo **Nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje v podjetjih in drugih organizacijah**. Raziskava je bila doslej izpeljana trikrat (leta 1993, 1999 ter 2005) in je sestavni del istoimenske evropske raziskave (Continuing Vocational Education and Training – CVTS). Metodologija obeh raziskav je enotna, le da se določen del dodatnih podatkov zbira zgolj na nacionalni ravni.

Podatki zadnje raziskave za Slovenijo kažejo, da je bilo v letu 2005 za poklicno izobraževanje in usposabljanje zaposlenih namenjenih 32.081,8 mio SIT (0,49 % BDP), kar predstavlja 1,13 % od celotnih stroškov dela; na udeleženca je to pomenilo nekaj več kot 100.000 SIT. Med 7.354 podjetji in drugimi organizacijami jih je bilo v letu 2005 kar 4.902 (66,7 %) »izobraževalnih«, to je takih, ki so poskrbeli, da so se njihovi zaposleni dodatno poklicno izobraževali in usposabljali. Med temi podjetji in drugimi organizacijami jih je največ pripadalo skupini, ki je zaposlovala od 50 do 249 zaposlenih oseb. Podrobnejši podatki so na voljo na spletni strani SURS: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=871.

Evropska primerjava preliminarnih rezultatov CVTS 3 (2005p) s tistimi iz leta 1999 (CVTS 2) pokaže, da je **udeležba** v nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje v državah članicah EU v poprečju upadla za 7 odstotnih točk, v največji meri pa se je to zgodilo na Danskem, v Veliki Britaniji, na Švedskem, Finskem in Nizozemskem. Novejše članice EU praviloma beležijo porast stopnje vključenosti, med njimi je tudi Slovenija (od 32 % v letu 1999 na 50 % v letu 2005).

Tabela 1: Udeležba v nadaljnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju v državah EU

% udeležencev glede na število zaposlenih v vseh podjetjih

	EU 27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
1999	40	41	13	42	53	32	19	41	15	25	46	26	:	12	10	36	12
2005p	33	40	15	59	35	30	24	:	14	33	46	29	30	15	15	49	16
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	HR	MK	TR	IS	LI	NO
1999	:	41	31	16 (i)	17	8	32	:	50	61	49	:	:	:	:	:	48
2005p	32	34	33	21	28	17	50	38	39	46	33	:	:	:	:	:	29

Vir: Eurostat, podatki CVTS 2 in 3, junij 2008 (glej Poročilo o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja 2008, str. 57)

Drugi kazalnik, s katerim se pogosto spremlja vključenost v nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje, je njegovo **poprečno trajanje**. Prikazati ga je mogoče kot 'poprečno število ur na zaposlenega' ali 'poprečno število ur na udeleženca'. Tudi ti podatki za Slovenijo pokažejo napredek.

Tabela 2: Poprečno trajanje nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja 1999, 2005p

	v urah			
	Poprečno trajanje na zaposlenega		Poprečno trajanje na udeleženca	
	1999	2005p	1999	2005p
Slovenija	8	14	24	29
Poprečje EU27	:	9	:	27

Vir: Eurostat, podatki CVTS 2 in 3, junij 2008 (glej Poročilo o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja 2008, str. 57)

V celotni Uniji se v letu 2005 kazalnik o poprečnem trajanju nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja na zaposlenega giblje od najmanj 3 ur (v Grčiji) pa tja do največ 16 ur (v Luksemburgu). Vzorec je podoben kot pri kazalniku o stopnji udeležbe: do napredka (daljšega poprečnega trajanja na zaposlenega) je prišlo v večini novih članic, medtem ko predvsem Danska, Finska in Velika Britanija beležijo precejšen upad tega kazalnika – prva od 22 ur (1999) na 10 ur (2005p), druga od 18 ur (1999) na 10 ur (2005p), tretja pa od 13 ur (1999) na 7 ur (2005p).

Še dva kazalnika sta zanimiva:

- **skupni strošek nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja na zaposlenega**, upošteva število zaposlenih v vseh podjetjih (izražen v EUR standardu kupne moči); Slovenija je v Poročilu o napredku izpostavljena kot ena tistih držav, v katerih se je ta kazalnik znatno povečal, in sicer od 167 EUR (1999) na 517 EUR (2005p); evropsko poprečje v letu 2005 znaša 461 EUR;
- **skupni strošek programov nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja kot odstotek skupnih stroškov dela v vseh podjetjih**; v Sloveniji beležimo porast od 1,3 % (1999) na 2 % (2005p), medtem ko je evropsko poprečje upadlo za 0,7 odstotne točke in znaša v 2005 1,6 %; k temu sta največ prispevala precejšnja upada teh stroškov na Norveškem (1 odstotna točka) in na Nizozemskem (0,8 odstotne točke).

V Tabeli 3 je udeležba v nadaljnjem poklicnem izobraževanju in usposabljanju v državah EU v letu 2005 (preliminarni podatki) prikazana še **po treh starostnih skupinah** (do 25 let, 25–54 let, 55+). Podatki kažejo, da se le na Danskem, Finskem in Norveškem starejši zaposleni (55+) vključujejo v večji meri kot mladi do 25 let, na Slovaškem in Češkem je ta odstotek enak, v vseh drugih državah pa se starejši vključujejo v najmanjši meri.

To velja tudi za Slovenijo, kjer je delež mlajših zaposlenih, vključenih v nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje 54 %, delež 25–54 let starih 51 % ter delež 55+ 44 %; res pa je, da je slovenski delež zadnje starostne skupine drugi najvišji v EU, za Češko s 54 %.

Treba je poudariti, da starostna skupina zaposlenih, starih več kot 55 let, doživlja večje tveganje socialne izključenosti, pogosto pa ima tudi nižje dohodke kot prvi dve starostni skupini. Večje vključevanje starejših zaposlenih v nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje bi torej lahko preprečilo njihovo prezgodnjo izključitev s trga delovne sile.

Tabela 3: Udeležba v nadaljnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju po starostnih skupinah, 2005p

v odstotkih

	-25 yrs	25-54	55+
EU 27	29	33	24
Belgium	35	41	28
Bulgaria	15	16	8
Czech Republic	54	60	54
Denmark	29	35	36
Germany	25	32	21
Estonia	25	26	15
Ireland	:	:	:
Greece	13	14	7
Spain	30	35	25
France	:	:	:
Italy	22	30	22
Cyprus	22	31	15
Latvia	16	15	8
Lithuania	17	15	9
Luxembourg	42	51	31
Hungary	12	17	9
Malta	29	34	24
Netherlands	26	38	23
Austria	36	34	21
Poland	16	22	13
Portugal	26	29	18
Romania	17	18	12
Slovenia	54	51	44
Slovakia	32	40	32
Finland	25	43	34
Sweden	39	50	37
United Kingdom	34	34	26
Croatia	:	:	:
FYR Macedonia	:	:	:
Turkey	:	:	:
Iceland	:	:	:
Liechtenstein	:	:	:
Norway	23	31	24

Vir: Eurostat, podatki CVTS 2 in 3, junij 2008 (glej Poročilo o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja 2008, str. 60)

Kontaktna oseba za področje: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, zvonka.pangerc@acs.si

Informacijo pripravila: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, zvonka.pangerc@acs.si

Vir:

- Progress towards the Lisbon Objectives in Education and Training. Indicators and Benchmarks – 2008; http://ec.europa.eu/education/policies/2010/progressreport_en.html

